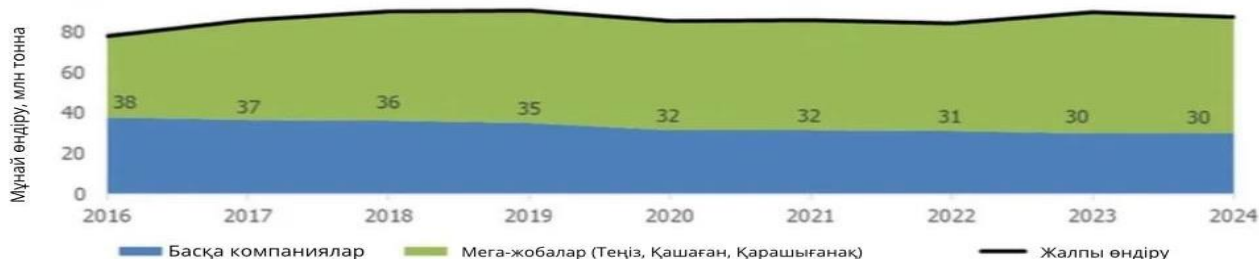

Мұнай өндірудегі салық ауыртпалығы – 2024 жылғы Құрмет тақтасы

Кіріспе

ENERGY Insights & Analytics компаниясының [мұнай өндіруден түсетін салық түсімдері](#) туралы алдыңғы мақаласында атап өтілген¹, саладағы компаниялардың көпшілігі жалпы [ОНР] салық режимі шеңберінде жұмыс істейді. Бұл компаниялар елдегі жалпы өндірістің шамамен үштен бірін немесе ішкі нарыққа жеткізілімдердің 90% - дан астамын қамтамасыз етеді және негізінен өндіріс көлемі ең жоғары деңгейден [пісіп жетілген кен орындарын](#) игерумен айналысады. Соңғы бірнеше жылда ОНР кәсіпорындарындағы өндіріс 20% - дан астамға қысқарса, 2016 жылғы 38 миллион тоннадан 2024 жылы 30 миллион тоннаға дейін кемігені байқалған. Осыған байланысты, 2024 жылы біз пісіп жетілген кен орындарына инвестицияларды ынталандыру үшін ОНР-дің кейбір аспектілерін жақсартудың маңыздылығын атап өткен болатынбыз.

2025 жылғы шілдеде 2026 жылы [күшіне енетін](#) Қазақстан Республикасының жаңа Салық кодексі бекітілді (мұнай-газ саласына қатысты кейбір жаңа аспектілер 2027 жылы күшіне енеді). Қазақстан Республикасының жаңа Салық кодексінде ОНР шеңберінде қолданыстағы жобалардың инвестициялық тартымдылығын арттыруға тиіс бірқатар өзгерістер ескерілді. Бұл мақалада ОНР-дегі алдағы өзгерістерге шолу жасалып қана қоймай, салық түсімдері мен мұнай компанияларына салық жүктемесі тұрғысынан 2024 жылдың қорытындылары шығарылады. Сондай-ақ, 2025 жылдың алдын ала қорытындылары және мұнай компанияларынан түсетін салық түсімдеріне әсер ететін факторлар қаралды.

Дереккөз: Energy Insight & Analytics құрастырған

1 Осы мақалада тек мұнай өндіруші компаниялар ғана қаралады. Мұнай-газ секторының өзге де компаниялары (тасымалдау, қайта өңдеу, мұнай сервисі, газ бизнесі) осы талдаудың шекарасынан тыс.

ОНР және ондағы негізгі жаңалықтар

2023 жылғы мақалада біз қолданыстағы ОНР-ді егжей-тегжейлі қарастырдық, барлық мәліметтерді [осы жерден зерттеуге болады](#). Ағымдағы шолу мақсаттары үшін оқырмандарға жер қойнауын пайдаланушылар үшін салықтардың негізгі түрлерін еске саламыз: пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық (ПҚӨС), экспорттық кедендік баж (ЭКБС), экспортқа рента салығы, корпоративтік табыс салығы (КТС), және үстеме пайдаға салынатын салық (ҮПС).

Төменде [ҚР жаңа Салық кодексіндегі](#) өзгерістерге байланысты мұнай өндіруші компаниялар күтетін негізгі өзгерістерге шолу жасау ұсынылған.

2026 жылдан бастап қолдану құқығы пісіп жетілген кен орындарына қолданылатын жер қойнауын пайдалануға балама салықты [ЖҚПБС] қолдануды кеңейту маңызды өзгеріс болып табылады. Жаңа кодексте ЖҚПБС күрделі жобаларды дамытуға ғана емес, сонымен қатар жетілген активтердің әлеуетін сақтауға бағытталған салықтық ынталандырудың кешенді механизмі ретінде енген.

ЖҚПБС ставкалары әлемдік мұнай бағасына байланысты болғандықтан бұл салық жүктемесінің әділ бөлінуін қамтамасыз етеді. Кәдімгі кен орындары үшін ставкалар мұнай бағасы барреліне 0% - дан 50 АҚШ долларына дейін, барреліне 150 АҚШ долларынан жоғары бағамен 42% - ға дейін өзгереді. Күрделі теңіз жобалары үшін жеңілдікті мөлшерлемелер қолданылады: сәйкесінше 0% - дан 14% аралығында құбылып тұрады.

ЖҚПБС басты ерекшелігі – салықтық экономиканы міндетті түрде қайта инвестициялауға бағытталған. Баламалы салық режимін қолдану арқылы үнемделген қаражатты дивидендтер түрінде бөлуге болмайды, керісінше: кен орнына өндірістік инвестициялар; аймақтық даму және инфрақұрылым; жергілікті жұмысшыларды оқыту; және ғылыми зерттеулер мен технологиялық әзірлемелер.

Балама салық бір уақытта бірнеше салықты алмастыра алады – пайдалы қазбаларды өндіру салығы, үстеме пайда салығы, шикі мұнай экспортына рента салығы және мемлекеттің тарихи шығындарын өтеу. Баламалы салықты қолданбайтын компаниялар үшін шикі мұнай экспортына рента салығы және үстеме пайда салығы бұрынғы тәртіпте жалғасуда.

Сондай-ақ, жаңа Салық кодексі 2026 жылғы 31 желтоқсанның кейін лицензия алған жаңа жер қойнауын пайдаланушылар үшін Жеке табыс салығын (ЖТС) роялти жүйесімен кезең-кезеңімен ауыстыруды көздейді. Роялтидің түбегейлі айырмашылығы мынада: есептеу мұнайдың әлемдік бағалары мен өндіру көлеміне қарай жүргізілетін болады, ал бұл салық салудың неғұрлым икемді жүйесін жасайды.

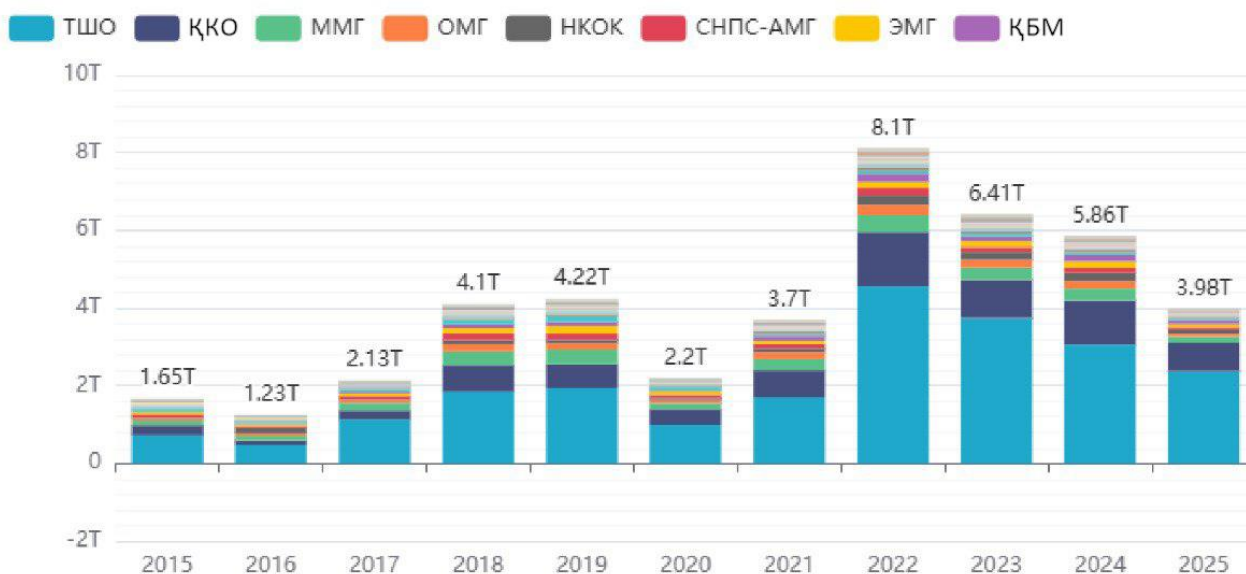
Рентабельділігі төмен кен орындарын игеруді ынталандыруға ерекше назар аударылды. Өнеркәсіптік өндіруді 2022 жылғы 31 желтоқсанның кейін ішкі рентабельділік нормасы 15% - дан аспайтын кен орындарында 3 жылдан кейін бастаған компаниялар 60 ай мерзімге ЖТС нөлдік мөлшерлемесіне құқық алады. Рентабельділігі төмен кен орнының мәртебесін ҚР Үкіметі айқындайды.

Көмірсутектерді барлау мен өндірудің күрделі жобалары үшін геологиялық барлау жұмыстары мен амортизацияға жоғары шегерімдерді қоса алғанда, корпоративтік табыс салығы бойынша жеңілдіктер қарастырылған арнайы салық режимі енгізілді. ҚР Салық кодексіне енгізілген негізгі жаңалықтар 2027 жылдан бастап күшіне енеді.

2024 жылғы нәтижелер

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитетінің [ҚР ҚМ МКК] деректеріне сәйкес 2024 жылы мұнай өндіруші компаниялардан бюджетке түсетін түсімдер 5,86 трлн теңгені құраған. Біздің талдауымызға 2024 жылы жалпы 84,7 млн тонна мұнай өндірген мұнай өндіруші компаниялар арасында 50 ірі салық төлеуші енгізілді², бұл осы кезеңдегі Қазақстандағы жалпы мұнай өндірудің шамамен 97% -ды құрайды. Біздің талдауымызды жалғастыру үшін 97%-ды қамту жеткілікті репрезентативті үлгі деп санаймыз.

Компаниялар бойынша салық түсімдерінің динамикасы

Ескертпе: 2025 жылы 2025 жылғы қаңтар-тамыз аралығындағы кезеңдегі түсімдер көрсетілген

Дереккөз: EXia Аналитикалық платформасы, ҚР ҚМ МКК

² Мұнда және одан әрі "мұнай" термині шикі мұнай мен газ конденсатын қоса алғанда, сұйық көмірсутектердің барлық көлемінің қысқартылған белгісі ретінде қолданылады.

Еліміздің ең ірі мұнай өндіруші компаниясы - Теңізшевройл [ТШО] бюджетке төленетін төлемдер тұрғысынан сенімді көшбасшы болып қала береді. ТШО-ға салық салу тәртібі [тұрақтандырылған келісімшартпен регламенттеледі](#), 2024 жылы ТШО компаниясы Қазақстан Республикасының бюджетіне 3,1 трлн теңге төледі, бұл мұнай өндіруші компаниялардың барлық төлемдерінің 52%-ды құрайды. 2024 жылы бюджетке төленетін төлемдер бойынша екінші орын [Қарашығанак Петролиум Оперейтинг \[ҚПО\] компаниясында](#) 20% үлес қалды, оған салық салу [ӨБК] өнімді бөлу туралы келісіммен регламенттеледі. ТШО мен ҚПО-дан басқа, мұнай өндіруші компаниялар арасында топ 10 салық төлеушіге 5% үлесі бар Маңғыстаумұнайгаз [ММГ], 4% үлесі бар Солтүстік Каспиан Оперейтинг Компани [СКОК] және 3% үлесі бар Өзенмұнайгаз [ӨМГ] кіреді. Топ-10 салық төлеушінің жиынтық үлесі барлық мұнай өндіру саласының 94%-ы немесе 5,5 трлн теңгені құрады. Салыстыру үшін, 2023 жылы ең жақсы 10 салық төлеушінің үлесі бір пайыздық тармаққа төмен болды. ТШО және ҚПО сияқты компаниялар абсолютті сандардағы ең ірі салық төлеушілер ғана емес, сонымен қатар салыстырмалы көрсеткіштер бойынша көш бастап тұрғанын атап өткен жөн. Бұл, әсіресе, өндірілген мұнайдың тоннасына төленген салықтарды қарастырған кезде байқалады. ТШО-ның он ірі мұнай өндіруші компаниясының ішінде 2024 жылдың қорытындысы бойынша тоннасына 110 мың теңгеге жуық салықтан бірінші орында тұр. ҚПО екінші орында тоннасына шамамен 94 мың теңгеден, ал одан кейін Каспий мұнай тоннасына 84 мың теңгеден келеді. Қалған компаниялар арасындағы айырмашылық онша маңызды емес, алайда СКОК тоннасына 12 мың теңге мөлшерінде бөлінеді, бұл [біздің Қашаған туралы мақаламызда](#) баяндалған себептерге байланысты.

Компания	Келісімшарт түрі	2024 жылы, млрд теңге салық төленді	2024 жылы, млн тонна өндірілді	Әр тоннаға салық, мың теңге/тонна
ТШО	тұрақты келісімшарт	3056	28	110
ҚПО	ӨБК	1150	12	94
ММГ	ЖБС	302	6	49
СКОК	ӨБК	211	17	12
ӨМГ	ЖБС	184	5	36
ЭмбаМұнайГаз	ЖБС	167	3	60
Қаражанбасмұнай	ЖБС	163	2	76
СНПС-Ақтөбемұнайгаз	ЖБС	128	2	51
Каспий Мұнай	ЖБС	70	1	84
Қазгермұнай	ЖБС	64	1	62
Басқа да 40 компания	ЖБС	357	7	53
БАРЛЫҒЫ	-	5854	85	69
БАРЛЫҒЫ ӨБК/тұрақты келісімшарт	-	4417	57	77
БАРЛЫҒЫ ЖБС	-	1437	27	53

Дереккөз: Energy Insight & Analytics құрастырған

ҚР мұнай өндіруші компанияларынан түсетін жалпы салық түсімдерінің шамамен 62%-ы ҚР Ұлттық қорына жіберілсе, ал 29%-ы республикалық бюджеттің пайдасына бөлінеді. Қалған 9%-ға жуығы жергілікті бюджетке қалдырылады.

Салық түсімдерінің бюджет бойынша бөлінісі

Дереккөз: Exia Аналитикалық Платформасы

Төмендегі кестеде 2024 жылға төленген салықтар мен салық жүктемесін көрсете отырып, кірісі бойынша Қазақстан Республикасының мұнай өндіруші топ-10 компаниясы көрсетілген. 2024 жылдың қорытындысы бойынша орташа (орташа өлшенген) салық жүктемесі салық режимдерінің барлық түрлері бойынша 28% - құрады, бұл ретте 2023 жылдағыдай ӨБК/тұрақтандырылған келісімшарт (26%) және ОНР (33%) режимдері арасындағы салық жүктемесі мәндерінің айырмасы шамамен 6% - құрайды. Көріп отырғаныңыздай, ӨБК/тұрақтандырылған келісімшарт және ОНР бойынша жұмыс істейтін компаниялар арасындағы орташа салық жүктемесі салыстырмалы болып табылады.

Ерекшелік - СКОК компаниясы, оның салық жүктемесі небәрі 4% құрайды. Алайда, бұл уақытша құбылыс, өйткені компания жоғары салық жүктемесіне ауысатын көрсеткіштерге (триггерлерге) әлі жеткен жоқ. Триггерлерге жеткенде, НКОК үшін салық жүктемесі шамамен 29% құрайды деп күтілуде, бұл барлық компаниялар үшін салық жүктемесінің ағымдағы деңгейіне сәйкес келеді.

Компания	Келісімшарт түрі	2024 жылғы кіріс, млрд. тенге*	2024 жылы төленген салық, млрд. тенге	2024 жылғы смалықтық жүктеме, %
ТШО	Тұрақты келісімшарт	8420	3056	36%
СКОК	ӨБК	5170	211	4%
ҚПО	ӨБК	3230	1150	36%
ММГ	ЖБС	872	302	35%
ӨМГ	ЖБС	857	184	22%
Қаражанбасмұнай	ЖБС	452	163	36%
ЭмбаМұнайГаз	ЖБС	431	167	39%
СНПС-Ақтөбемұнайгаз	ЖБС	422	128	30%
Қазгермұнай	ЖБС	148	64	43%
Каспий Мұнай	ЖБС	115	70	61%
Басқа да 40 компания	ЖБС	1120	357	32%
БАРЛЫҒЫ	-	21236	5854	28%
БАРЛЫҒЫ ӨБК/тұрақты келісімшарт	-	16820	4417	26%
БАРЛЫҒЫ ӨБК/СКОК-сыз тұрақты келісімшарт	-	11650	4206	36%
БАРЛЫҒЫ ЖБС	-	4416	1437	33%

* СКОК және ҚПО бойынша компаниялардың жекелеген (шоғырландырылмаған) қаржылық есептіліктеріне сәйкес кірістер – Energy Insight & Analytics бағалау.

Дереккөз: Energy Insight & Analytics құрастырған

Салық түсімдеріне әсер ететін факторлар

Салық түсімдерінің мөлшері Brent мұнайының орташа бағасын, теңгенің АҚШ долларына шаққандағы валюта бағамымен, сондай-ақ мұнай экспортының көлемін қоса алғанда, бірқатар негізгі параметрлермен айқындалады. Алайда, бұл көрсеткіштер мен салық түсімдері арасында жүз пайыздық байланыс жоқ, өйткені салықты кейінге қалдыруға байланысты уақытша өзгеріс бар. Дәстүр бойынша өткен тоқсандағы салық міндеттемелері келесі тоқсанда орындалады, бұл бюджетке салықтарды есептеу және түсу уақыты арасындағы уақытша алшақтықты құрайды.

Жыл	Трлн тенгедегі салық соммасы	Brent-тің орташа құны, USD	Орташа айырбас бағамы, KZT/USD	Мұнай экспорты, млн тонн
2021	3,9	70,86	426,03	65,7
2022	8,2	100,93	460,48	64,3
2023	6,4	82,49	456,31	70,5
2024	5,9	80,53	469,44	68,6

Дереккөз: Energy Insight & Analytics құрастырған

Жоғарыдағы кестеден көріп отырғанымыздай, 2021-2023 жылдардағы салық түсімдерінің динамикасы, ең алдымен, COVID-19 пандемиясымен, ОПЕК+ саясатындағы өзгерістермен, сондай-ақ геосаяси факторлармен байланысты Brent маркалы мұнайдың орташа бағасының күрт өзгеруіне байланысты өте құбылмалы болды. Әрбір фактор [осы тақырыптағы біздің 2024 жылғы мақаламызда толығырақ](#) қарастырылды.

2024 жылы, 2023 жылмен салыстырғанда, керісінше, салық түсімдерінде құбылмалылық әлдеқайда аз болды. Негізгі себеп — салық түсімдеріне әсер ететін үш негізгі айнымалының барлығындағы ауытқулардың неғұрлым бәсең болуы. 2024 жылы салық түсімдері 0,6 трлн теңгеге төмендеді, бұл мұнай бағасының өткен жылмен салыстырғанда орта есеппен 2% - ға, ал экспорт көлемінің 3% - ға төмендеуімен байланысты болды. Аталған қолайсыз факторлардың әсері АҚШ долларына шаққандағы теңге бағамының 3% әлсіреуі әсер етті.

2025 жылдың алдын ала нәтижелері

Мұнай өндіруден түсетін салық түсімдеріне әсер ететін негізгі факторларды түсіну мемлекеттік бюджетті жоспарлау үшін өте маңызды. Сонымен қатар, энергия бағасының жоғары құбылмалылығына байланысты трендтердің өзгеруін уақтылы тану және өзгеретін кіріспе деректерді ескере отырып, бюджетке түзетулерді көрсету өте маңызды.

Бұл, әсіресе, салық түсімдері тұрғысынан алғанда, мұнай-газ саласының басым рөлін ескере отырып, Қазақстан үшін аса маңызды. ["2025-2027 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы" Қазақстан Республикасының 2024 жылғы 4 желтоқсандағы № 141-VIII ҚРЗ Заңына сәйкес](#), 2025 жылға мұнай өндіруші компаниялардан ҚР Ұлттық қорына салық түсімдері түрінде және ЭТП түрінде 6,5 трлн теңге жоспарланған. Бұл саланың республикалық бюджет пен ҚР Ұлттық қорының кірістері сомасындағы үлесі 2025 жылы шамамен 31% деңгейінде қаланғанын білдіреді.

Алайда, мұнай өндіруден 6,5 трлн теңгенің нысаналы көрсеткішіне жылдың қорытындысы бойынша қол жеткізілмеу ықтималдығы өте жоғары. [Республикалық бюджеттің атқарылуы туралы есепке](#) және [2025 жылғы 1 қыркүйектегі Ұлттық қорға салықтар мен төлемдер түсімдері жөніндегі ақпаратқа сәйкес](#) 2025 жылдың алғашқы сегіз айында мұнай өндіруден түскен түсімдер фактісі 3,8 трлн теңгені, яғни жылдық жоспардың 58% - құрады. Бұл 2024 жылдың соңына дейін қалған төрт айда жылдық жоспарды орындау үшін мұнай өндіруден түсетін салық түсімдері айтарлықтай жеделдетілуі керек дегенді білдіреді.

Мұндай сценарийдің шындыққа жанаспайтындығы ҚР Ұлттық экономика министрлігінде бағаланды, бұл мұнай өндіруден түсетін [түсімдер көрсеткішінің 2026-2028 жылдарға арналған ҚР әлеуметтік - экономикалық даму болжамында](#) 6,5-тен 5,7 трлн теңгеге дейін төмендеуінен көрінді. Министрліктің қайта қаралған болжамынан басқа, ағымдағы жылдың қалған айларында түсімдердің айтарлықтай

өсуімен 8 сценарийдің ықтималдығы туралы бірнеше елеулі қолайсыз факторлар да айтылады.

2025 жылдың басынан бастап Brent бағасы 10% - ға түсті және қазір қаңтардағы ең жоғары деңгейден айтарлықтай төмен. Өткен жылы мұнай барреліне 58,8 доллардан 82,5 долларға дейін кең ауқымда саудаланды. Мұндай тұрақсыздық бірнеше себептерге байланысты. Ең бастысы-АҚШ-тың әлемдік экономикаға және ФРЖ ақша саясатына әсер ететін сауда баждарына байланысты белгісіздік. АҚШ-тағы рецессия туралы аз айтылғанымен, еңбек нарығы салқиндай бастайды және Vanguard [сарапшылары алдағы айларда жұмыссыздықтың біртіндеп артатын болжайды](#). Қытай, әлемнің екінші экономикасы да АҚШ-пен сауда соғысына байланысты қиындықтарға тап болды. [2025 жылдың тамызында](#) бөлшек сауда, өнеркәсіптік өндіріс және инвестиция сияқты кейбір негізгі көрсеткіштер 2025 жылдың қаңтар-шілде айларындағы орташа көрсеткіштерден айтарлықтай төмендеді.

Сонымен қатар, соңғы жылдары Америка елдері мұнай өндіруді едәуір арттырды, бұл ОПЕК-тің әлемдік нарықтағы үлесін төмендетіп, бәсекелестікті күшейтті. Бұрын ОПЕК нарықтың көп бөлігін басқарған кезде, ұйым өндірісті азайту арқылы ірі экономикалардың баяулауына жауап бере алады. Қазір жағдай өзгерді: ОПЕК + өзінің нарықтағы үлесін сақтап қалу үшін мұнайға деген сұраныстың тұрақсыздығына қарамастан [өндірісті ұлғайтуға мәжбүр](#).

Қорытындылар

2023 жылмен салыстырғанда мұнай-газ саласының 2024 жылғы салықтық "Құрмет тақтасы" айтарлықтай өзгерген жоқ. Салықты төлеу бойынша көшбасшыларда (абсолютті түрде де, өндірілген мұнайдың тоннасына есептегенде де) саланың ірі өндіруші компаниялары қалады. Жалпы салық түсімдері абсолютті түрде өндіріс деңгейінің төмендеуіне байланысты өсуді көрсетпейді, бұл салық салынатын базаны қысқартады.

Бүгінгі таңда еліміздің мұнай – газ саласында [мегажобалардан басқа жалпы өндірістің өсуінің басқа драйверлері жоқ екенін есте ұстаған жөн](#), бұл мұнай-газ саласынан - ҚР экономикасының локомотивінен түсетін салық түсімдерінің төмендеуіне әкелуі мүмкін. Демек, Қазақстан дәстүрлі түрде мықты және бай дәстүрлері мен әлемдік мұнай-газ конгломераттарымен берік әріптестігі бар салаға инвестициялар тарту үшін ынталандыру бойынша жұмысты жалғастыру қажет.

Бұл әлеуетті ешбір жағдайда жоғалтуға болмайды және жаңа Салық кодексі өте маңызды құрал болып табылады. Алайда, бүкіл құқықтық экожүйені инвесторлар үшін барынша тартымдылықпен қамтамасыз ету қажет, өйткені [қазір әлемде инвестициялық капитал үшін бәсекелестік өте жоғары деңгейде](#).

"ЭНЕРГИЯ" талдау орталығы

"ЭНЕРГИЯ "талдау орталығы" ЖШС (ENERGY Insight & Analytics) [KAZENERGY Қауымдастығы](#) мен [AppStream](#) IT-компаниясының бірлескен кәсіпорны болып табылады. Компания шешім қабылдаушыларға нарықтың жетекші ойыншылары туралы егжей-тегжейлі ақпаратпен неғұрлым маңызды салалық көрсеткіштерді талдауға және болжауға мүмкіндік бере отырып, Қазақстанның мұнай, газ және электр энергетикасы салаларына арналған мәліметтердің, Талдамалық ақпараттың және ұсынымдардың басты дереккөзі болуды көздейді. Energy Insight & Analytics қызметі дәйекті кезеңдері бар сараптамалық бүкіл циклін қамтиды: сипаттамалық, диагностикалық, болжамдық және нұсқамалық сараптама.

Energy Insight & Analytics - тің негізгі құралы мен өнімі-бұл жеке даму бағдарламалық жасақтамасы-белгілі бір пайдалану жағдайлары үшін деректерді анықтауға, оқшаулауға, пішімдеуге және тиімді ұсынуға арналған [Exia Аналитикалық платформасы](#).

Дисклеймер / Жауапкершілікті шектеу

Бұл құжат тек танысу мақсатында ұсынылады. Ондағы ақпарат қандай да бір бағалы қағаздарды сатып алу, өтеуге дейін ұстап тұру, сату немесе кез келген инвестициялық шешім қабылдау туралы ұсыныс немесе қандай да бір әрекетке шақыру болып табылмайды. Құжатта келтірілген болашақ нәтижелерге қатысты кез келген мәлімдемелер, бағалар немесе болжамдар нақты болмауы мүмкін, сондықтан оларды болашақ нәтижелерге кепілдік ретінде қарастыруға болмайды. "ЭНЕРГИЯ" талдау орталығы ЖШС (бұдан әрі – ENERGY Insights & Analytics) алушының немесе өзге тұлғалардың осы құжатты немесе оның кез келген бөлігін пайдалануына не қате пайдалануына байланысты туындайтын кез келген залал үшін жауапкершілік өзіне алмайды. Сондай-ақ ENERGY Insights & Analytics құжатты немесе оның бір бөлігін жаңарту, түзету, анықталуы мүмкін қателер туралы хабарлау жөнінде ешқандай міндеттеме алмайды. Energy Insights & Analytics ұсынған материалдар пайдаланушының, сондай-ақ оның менеджментінің, қызметкерлерінің, кеңесшілерінің немесе клиенттерінің білімі мен тәжірибесін алмастыра алмайды және бизнес не инвестициялық шешімдер қабылдау кезінде жалғыз негіз ретінде қолданылмауы тиіс. ENERGY Insights & Analytics компания пікірінше сенімді ақпарат көздерінен мәлімет алады, алайда ұсынылған деректерге сыртқы аудит немесе арнайы тексеру жүргізбейді және олардың дәлдігі мен толықтығына жауап бермейді.

Байланыс

<https://exia.kz/kz>

info@exia.kz

<https://www.linkedin.com/company/energy-insight/>

Қазақстан, Астана қаласы, Д. Қонаев көшесі, 10